

HRVATSKI *glasnik*

XXXV. godina, 19. broj

8. svibnja 2025.

cijena 300 Ft

PAPA FRANJO

17. prosinca 1936.
– 21. travnja 2025.

Foto: HINA

4. i 5. stranica

Sjednica Predsjedništva SHM-a

3. stranica

Skupština Šokačke čitaonice

6. stranica

Pisanice u Podravini

15. stranica

Nove inicijative

Nedavno je javno objavljeno da se od sljedeće godine na glumačkoj akademiji pokreće poseban smjer za narodnosti, tj. smjer za narodnosne glumce. Kao cilj ističe se dopunjavanje, izgradnja kadra za narodnosna kazališta u Mađarskoj.

Objavljeno je to i na novinarskoj konferenciji koja je prethodila ovogodišnjem narodnosnom kazališnom festivalu. Na čelu programa tog noviteta bit će i organizator narodnosnog kazališnog festivala, ravnatelj Srpskog pozorišta u Budimpešti. Uvjet je za upis na taj smjer poznavanje mađarskog i jednog narodnosnog, materinskog jezika. Nije objašnjeno hoće li predavanja biti na mađarskom jeziku i/ili na narodnosnim jezicima. Ako je cilj dopunjavanje, izgradnja kadra za narodnosna kazališta iz Mađarske koja svoje predstave izvode na narodnosnom jeziku, onda bi bilo logično da predavanja budu na narodnosnim jezicima. Ako je tako, hoće li se mogućnost ponuditi pripadnicima svih trinaest priznatih narodnosti ili samo nekima? U svakom slučaju, za to će biti potreban i dodatan nastavnički kadar, a narodnosni kadar nije opsežan čak ni u narodnosnim školama.

Hoće li se nakon završetka studiranja taj novopečeni narodnosni glumac moći zaposliti i u mađarskim kazalištima ili samo u narodnosnim kazalištima? Hoće li se uopće moći zaposliti u struci u kojoj je mnogo konkurencije (barem što se tiče mađarskog kadra)? Hoće li si moći osigurati opstanak? Vrijeme će pokazati.

Bilo kako bilo, riječ je o zanimljivoj inicijativi koja je usmjerena na očuvanje narodnosnih identiteta, jezika, kulture, umjetnosti. Razmjena i usavršavanje polaznika studija u matičnoj zemlji potaknuli bi dodatnu povezanost s njom, a doprinijeli bi i boljim vezama između Mađarske i matičnih zemalja narodnosnih pripadnika. Možda će ta inicijativa potaknuti razvoj i tradicije amaterskih hrvatskih kazališnih skupina o kojima je pisala i svestrana prva žena u ulozi hrvatskog i mađarskog vikarijata. Nove inicijative. Nisu naodmet.

Kršul

GLASNIKOV TJEDAN

„Neki pripadnici zajednice ujedno su administratori i kreatori sadržaja na brojnim stranicama koje su vjerojatno sami pokrenuli.”

Naši Hrvati od Gradišća do Bačke imaju brojne društvene stranice. Privatno su na društvenim mrežama iznadprosječno aktivni, osobito neki nositelji javnih funkcija unutar zajednice. Neki su na svojim privatnim profilima iznimno angažirani u promoviranju, pa se ponekad teško može razaznati je li riječ o njihovoj osobnoj inicijativi ili o programu iza kojeg stoji neka organizacija ili institucija.

Neki pripadnici zajednice ujedno su administratori i kreatori sadržaja na brojnim stranicama koje su vjerojatno sami pokrenuli. „U predvečerje narodnosnih izbora 2024. bila je prava moda otvarati Facebook profile, učlanjivati se u grupe (pa i hrvatske), a potom, nakon prihvaćanja, koristiti ih za izbornu promidžbu.”

Koja je uloga društvenih mreža u zajednici Hrvata u Mađarskoj? Očito je da Facebook služi kao glavni kanal komunikacije, informiranja i promocije, ali i kao prostor za političko djelovanje te izražavanje zabrinutosti za budućnost manjinske zajednice.

Uobičajeno je da se i institucije Hrvata u Mađarskoj oglašavaju na društvenim mrežama. I sama Hrvatska državna samouprava ima službeni Facebook profil pod dvojezičnim nazivom: Országos Horvát Önkormányzat / Hrvatska državna samouprava. Brojne mjesne hrvatske samouprave te kulturne i društvene organizacije također imaju stranice na Facebooku.

Mi novinari medija Hrvata u Mađarskoj sve se češće o njihovim programima i događajima informiramo upravo preko tih profila jer pozivnice na događanja, sastanke, godišnje skupštine, sjednice i veselice više gotovo i ne dobivamo. Neki su administratori vrlo revni, pa se dobro može pratiti njihov rad i aktivnosti, dok bi drugi možda trebali razmisliti prije nego što nešto objave na društvenim mrežama. Ponekad je nejasno kojim se principima vode administratori (posebno javnih, a ne privatnih profila) pri objavljivanju sadržaja. Čini se da su neki profili postali poluslužbeni izvori informacija, dok se drugi upotrebljavaju i u privatne svrhe, što može stvoriti nejasnoće u percepciji javnosti.

Društvene mreže privatna su stvar, a među Hrvatima u Mađarskoj Facebook je najpopularniji. To je mreža Marka Zuckerberga i ona nema veze s novinarstvom – na nju svatko može staviti što želi i kako želi (osim ako mu to ne cenzurira Meta). Na Facebooku se možemo hvaliti i tugovati, jesti najbolju

hranu i piti najbolja pića, sve to ovjekovječiti selfijem koji smo prethodno snimili barem dvadeset puta tražeći najbolju pozu i izgled, a potom ga provukli kroz sve moguće filtre.

Naravno, selfi ćemo napraviti ispred Niagarinih slapova, na safariju ili u nekom ekskluzivnom ljetovalištu. Postoji mnogo hrvatskih grupa, a jedna od njih je Garski Bunjevci, čiji sam član i ja. Nedavno je gospođa J. Kubatova u toj grupi objavila tekst pod naslovom „Sudeno, ne običeno”, koji ovdje prenosim:

„Sudbina upravlja našim životima. Al sudbinu puno puta ljudi određivaju. Mislim da nam moždar i zavide drugi na seoskoj nam smirenosti, kreativnosti i bogatstvu razlika. A osobito smo nenadmašni kad se veselimo, mulatujemo i lumpujemo. Nažalost, sudbina sela je određena, ali ako se ovako nastavi, za selo, a osobito za nas manjine, i za nas koji još divanimo naš bunjevački maternji jezik, za 15-20 godina nas u našem selu više neće biti. Kuća ima naprodaj koliko očes, po niskim cinama, a da ne divanimo o zapuštenim kućama koje će du se i svršiti. Ipak, selo ima i svoju pridnost: zna se za komšije, mogu se obratiti jedno drugom za pomoć, popričati jedno s drugima itd. Karakteristično je već jedno vrime i siromaštvo u selima, nema radni mesta, fabrika u okolini, zemlje obrađivaju mašine. Žitelji našeg sela već ni ne znadu ništa o Bunjercima, o našoj istoriji, običajima i kulturi. Jedino je još popularno, takoreći ‘moderno’, igrat naše igre – makedonske, dalmatinske, tojest ‘balkanske’. Ali se bunjevački bečarac na tim igrankama i ne čuje. Otišo je u zaborav, kao i drugi nam običaji. Moglo bi se to i definirati kao neznanje jedno prema drugima. Mogle bi se steći i informacije jedno o drugima, ali se ne zamaramo dovoljno, ne pratimo život jedno drugi. Moglo bi se i zaplakati iz sveg glasa na takvim mislima, ali život teče dalje. Zubi vrime na grizu, a mi samo nemoćno biližimo trenutke umiranja Bunjevaca u Gari.”

Garci koji su selo napustili prije 60 i više godina i sada žive u drugim hrvatskim seoskim sredinama, diveći se hrabrosti gospođe Mariške da napiše ono što je tišti, u komentarima su se složili: „I ja sam istog mišljenja. Nažalost, izgubiti ćemo se.”, „Mariška, u pravu si, nažalost.”, „Sviđa mi se što si napisala, ali mi smo već stari...”

I vaš tjednik, Hrvatski glasnik, ima Facebook stranicu koju uređuje vaša urednica. To je stranica Hrvata u Mađarskoj s najvećim brojem pratitelja – trenutačno ih je 7459. Zapratite je i vi!

Branka Pavić Blažetin

Sjednica Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj održana u Baji

Predsjednik Udruge Saveza Hrvata u Mađarskoj (SHM) 29. ožujka 2025. godine sazvao je prvu ovogodišnju sjednicu Predsjedništva koja je održana u Kulturnom centru bačkih Hrvata u Baji. Nakon prihvaćanja pismeno predloženog dnevnog reda raspravljalo se o aktualnim pitanjima i natjecajima, prošlogodišnjem radu i financijskom izvješću, planu rada za tekuću godinu, pripremama za godišnju Skupštinu SHM-a i prijedlogu za odličje „Pro Cultura Minoritatum Hungarie” te raznom.

Edita Horvat Pauković, Angela Šokac-Marković, predsjednik Joso Ostrogonac i David Gregeš

Sjednici su nazočili članovi Predsjedništva Angela Šokac-Marković, Edita Horvat Pauković, a preko Skypea uključili su se Eva Ispanović i Blaž Bódis, čime je osiguran potreban kvorum. Svoj izostanak zbog zauzetosti najavili su Arnold Barić i Jozo Solga. Kao pozvani gosti sjednici su nazočili još predsjednica Nadzornog odbora Zorica Vuković, predsjednik Disciplinskog odbora David Gregeš, predsjednik HDS-a Ivan Gudan i novinar Hrvatskog glasnika. Kako je uz ostalo dodao predsjednik Ostrogonac, nakon što se Marijana Balatinac dr. Al Emad odrekla članstva u Predsjedništvu, njezino će mjesto prema Statutu biti popunjeno na skorajšnjoj godišnjoj Skupštini.

Predsjednik Ostrogonac o financijskom stanju uvodno je naglasio da su predali sva obvezna izvješća i neke prijave na natjecanje, ali nisu dobili još ni operativnu potporu. Stoga se najvažniji troškovi podmiruju od kamata pričuvnih sredstava. Kako je dodao, od pričuvnih 12 milijuna imaju oko 3,5 milijuna forinti kamata. Predat će tri prijave na natjecaj za kulturu Fonda „Gábor Bethlen” koji je otvoren do 16. travnja, a natjecat će se i na natjecaju Središnjeg državnog reda za Hrvate izvan Republike Hrvatske (najkasnije 4. travnja). Najavio je da će ubrzo zasjedati i Nadzorni odbor, koji će pregledati izvješća i plan rada kako bi se mogli poslati članovima za godišnju Skupštinu. Budući da nije bilo nikakvih primjedbi ni drugih

prijedloga, Predsjedništvo je jednoglasno prihvatilo izvješća o radu i financijama za 2024. godinu.

Među planovima i najvažnijim priredbama za tekuću godinu predsjednik Ostrogonac istaknuo je Markovo na Vancagi u Baji koje će se prirediti 17. svibnja, što je vrlo važno, kako je uz ostalo naglasio, zbog takozvanog bunjevačkog pitanja, radi jačanja hrvatskog nacionalnog identiteta. Predat će i prijavu na natjecaj za kulturu, a glavni gost priredbe bit će hrvatski ansambl „Baranja” iz Pečuha. Osim toga ove godine obilježiti će 35. obljetnicu SHM-a, koju planiraju proslaviti tiskanjem jednog prigodnog i reprezentativnog izdanja s najvažnijim dokumentima, događajima i fotografijama, a tijekom godine i promocijama po hrvatskim

regijama u Mađarskoj. Kao treću priredbu spomenuo je i obilježavanje 35. godišnjice izlazenja katoličkog časopisa „Zornica” uz prigodnu misu i svečanost. Predsjedništvo je jednoglasno prihvatilo plan rada za 2025. godinu.

U nastavku sjednice raspravljalo se o pripremama i priređivanju godišnje Skupštine Saveza Hrvata u Mađarskoj koja će se održati 10. svibnja u Gari. Kako je dogovoreno, pozivnica s dnevnim redom i pismenim materijalima bit će dostavljena članovima nakon Uskrsa, a sve će biti objavljeno i u Hrvatskom glasniku. Nakon godišnje Skupštine SHM-a istoga dana u Gari će biti održana i Skupština Hrvatske državne samouprave, a zatim i Državni hrvatski tamburaški festival u organizaciji HDS-a.

Na kraju je bilo riječi o prijedlogu za državno odličje „Pro Cultura Minoritatum Hungarie”. Predsjedništvo je jednoglasno podržalo prijedlog predsjednika Jose Ostrogonca da se ove godine predloži KUD „Ladislav Matušek” iz Kukinja, koji ove godine slavi 25. godišnjicu djelovanja.

Predsjednik Ostrogonac spomenuo je još da će sljedeće godine biti parlamentarni izbori i izbori za glasnogovornika Hrvata u Mađarskoj, ali postavljanje državne liste nadležnost je Skupštine HDS-a. Angela Šokac-Marković podsjetila je kako se sljedeće godine obilježava 80. obljetnica prvih hrvatskih škola u Mađarskoj.

S. B.

GODIŠNJA SKUPŠTINA DGHU-A

Predsjednik DGHU-a Vince Hergović izjavio je za Hrvatski glasnik kako je u Prisiki 22. ožujka održana godišnja skupština članova Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj. Od stotinjak članova na sjednicu se odazvalo njih tridesetak.

Raspravljalo se i odlučivalo prema predloženim točkama dnevnog reda: 1. Izvješće o programima i financijsko izvješće za 2024. godinu; 2. Planirani programi za 2025. godinu s osvrtom na predviđene projekte za čiju se realizaciju društvo natjecalo; 3. Financijsko stanje za 2025. godinu; 4. Biranje novih članova Predsjedništva; 5. Razno

Kako je izjavio predsjednik društva, za novu dopredsjednicu umjesto Štefana Kolasara izabrana je Bizonjka Hermina Farkas Gläser, a funkciju tajnice i dalje obnaša Mirjana Steiner.

PAPA FRANJO

17. prosinca 1936. – 21. travnja 2025.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine. I svjetlost vječna svjetlila mu.

Sprovod pape Franje – koji je preminuo na Uskrsni ponedjeljak, 21. travnja 2025., u 89. godini života u svojoj rezidenciji u Domu svete Marte u Vatikanu – bio je 26. travnja.

Sprovodna misa za papu Franju počela je u 10 sati na Trgu svetog Petra u Vatikanu. Misu je predslavio kardinal Giovanni Battista Re, dekan kardinalskog zbora. Na obredu sudjeluju ti suće vjernika, brojna crkvena i državna izaslanstva te svećenici, biskupi i kardinali iz cijeloga svijeta. Nit vodilja Franjina 12 godina dugog pontifikata bila je „Crkva kao kuća za sve“, rekao je Re, 91-godišnji dekan kardinalskog zbora koji je vodio sprovodnu misu za pokojnog poglavara Rimokatoličke Crkve.

Sprovod se odvijao prema liturgijskim propisima predviđenim za preminulog rimskog biskupa, a nakon završetka mise tijelo pape Franje prema njegovoj želji preneseno je u rimsku baziliku Marije Velike, gdje je pokopan. Time je službeno počelo devet dana žalovanja za preminulim papom.

Na Uskrsni ponedjeljak u 9:45 kardinal Kevin Farrell, kamerlengo Apostolske komore, objavio je smrt pape Franje iz Doma svete Marte sljedećim riječima: „Predraga braćo i sestre, s dubokom žalošću moram objaviti smrt našega svetog oca Franje. Jutros u 7:35 rimski biskup Franjo vratio se u Očev dom. Sav je svoj život posvetio služenju Gospodinu i njegovoj Crkvi. Učio nas je kako vjerno, hrabro i univerzalnom ljubavlju živjeti evanđeoske vrednote, osobito u korist najsiriomašnijih i marginaliziranih. S

neizmjernom zahvalnošću za njegov primjer pravog učenika Gospodina Isusa, povjeravamo dušu pape Franje beskrajnoj milosrdnoj ljubavi Jedinog i Trojedinog Boga.”

Franjo, Jorge Mario Bergoglio, rođen je 17. prosinca 1936. u glavnom gradu Argentine, Buenos Airesu, u obitelji Maria Josea Bergoglija, talijanskog imigranta, i Marte Regine, Argentine iz talijanske obitelji. Bio je najstariji od petero djece. Odrastao je u ljubavi prema svojoj obitelji i želio je ići Kristovim putem. Ušao je

Družbu Isusovu 11. ožujka 1958. u dobi od 21 godine. Dana 13. prosinca 1969. zaređen za svećenika. Od 1971. obavljao je dužnost učitelja novaka, a 1973. postao je Provincijalom Argentine i Urugvaja. Zaređen je za pomoćnog biskupa Buenos Airesa 27. lipnja 1992. Nadbiskup istoga grada postao je 28. veljače 1998. Kardinal je postao 2001., a predsjednik Argentinske biskupske konferencije 2005. godine.

Dana 13. ožujka 2013. godine izabran je kao 266. papa Katoličke Crkve u konklavi koju je činilo 115 kardinala. U povijesti je on prvi iz Latinske Amerike i prvi isusovac koji je postao papa. Uzeo je ime Franjo nadahnjujući se svetim Franjom Asiškim, čiji mu je lik bio stalni izvor nadahnuća tijekom pontifikata. Grb pape Franje bio je plavi štit okružen simbolima papinskog dostojanstva. Na gornjem je dijelu sunce na kojem su ispisana slova IHS. To je monogram imena Isusova koji Družba Isusova ističe kao simbol reda. U donjem se dijelu nalaze zvijezda i cvijet narda. Zvijezda simbolizira Djevicu Mariju, dok cvijet narda simbolizira svetog Josipa.

Geslo Svetog Oca Franje bilo je: „miserando atque eligendo” – „smilova mu se i sebi izabra”. Citat je to iz teksta svetog Bede Časnog koji nalazimo u Časoslovu, u Službi čitanja 21. rujna, spomendana svetog Mateja. Rečenica u širem obliku glasi: „Vidio je carinika, a kako ga je gledao pun smilovanja i odabirući, reče mu: „Slijedi me”” (Časoslov IV, 1086).

Svoju programsku apostolsku pobudnicu „Evangelii gaudium – Radost Evanđelja” izdao je 24. studenoga 2013. Prve rečenice toga dokumenta

glase: „Radost Evanđelja ispunja srce i čitav život svakog onog koji susretne Isusa. Oni koji prihvate njegovu ponudu spasenja oslobođeni su od grijeha, žalosti, duhovne praznine i osamljenosti. S Isusom Kristom radost se uvijek iznova rađa” (EG 1).

Velike teme pontifikata Pape Franje bile su: milosrđe, Crkva kao poljska bolnica, izlazak Crkve na periferije svijeta, približavanje marginaliziranim, sveopće bratstvo i mir, briga za zajednički dom, borba protiv klerikalizma i duhovne svjetovnosti u Crkvi, kultura odbacivanja, duhovno razlučivanje. Nastojao je oko bratskih veza i dijaloga s vjerskim vođama pravoslavnih i reformiranih kršćana, kao i s vođama drugih religija, osobito s islamskim.

Nije zaboravljao upozoravati na ono što se obično čini malim temama svakodnevnog života, ali je bitno: blizina i ljubav članova obitelji, opasnost ogovaranja, djela milosrđa, važnost osobne i zajedničke molitve.

Na osobit je način izražavao svoju blizinu i brigu za bolesnike,

starije, djecu, nerođene, migrante, izbjeglice, zatvorenike, beskućnike. Potom za osobe u zapadnim društvima koje su distancirane od Crkve ili u njoj ne nalaze svoje mjesto. Zagarovao je i pomagao osobe i narode u područjima pogođenima ratom, siromaštvom i elementarnim nepogodama. Posjećivao je i hrabrio katolike i kršćane u zemljama u kojima oni čine manjinu. Često je govorio i ponašao se na jednostavan i neposredan način želeći nadići formalizam i distancu u komunikaciji.

Izvor: Isusovci • Foto: HINA

Godišnja, ujedno i izborna Skupština Šokačke čitaonice u Mohaču

Tradicionalno je na Male poklade, ove godine 27. veljače, u Mohaču održana godišnja Skupština Udruge Čitaonica mohačkih Šokaca, koja je ove godine bila ujedno i izborna. Već po običaju zbog pokladnih obveza nekih članova, kako je to naznačeno u pismenom pozivu, sjednica je sazvana pola sata kasnije s istim dnevnim redom, a od stotinjak članova tad je već nazočilo znatno više od 50 posto. Malo koja udruga Hrvata u Mađarskoj može se pohvaliti time da stoji na tako čvrstim temeljima kao Udruga Čitaonica mohačkih Šokaca, popularnije Šokački ker – s vlastitom zgradom, klupskim prostorijama, fondom narodne nošnje, dječjim, omladinskom i izvornom plesnom skupinom, a uz to ima i velik broj godišnjih priredaba. Među njima su i priredbe koje su izrasle u velike gradske priredbe: ophod buša, pranje na Dunavu ili Grahijada te nastupi u Mohaču, diljem Mađarske, pa i u inozemstvu.

Nakon pozdravnih riječi predsjednika nazočni su na početku sjednice minutom šutnje odali počast članovima udruge koji su u međuvremenu preminuli. Stipo Bubreg posebno je pozdravio predsjednika Hrvatske samouprave grada Mohača Vjekoslava Filakovića, ujedno i člana Predsjedništva Čitaonice, zatim počasne predsjednike Đuru Jakšića i Tunu Pavkovića. Kako je najavio, nakon isteka mandata članova Predsjedništva bila je to ujedno i izborna Skupština na kojoj se biralo i novo vodstvo.

U nastavku je vođenje sjednice preuzeo jedan od zamjenika predsjednika Krisztián Kapcsa te predložio dnevni red koji su nazočni jednoglasno prihvatili: 1. Izvješće o radu za 2024. godinu, 2. Izvješće o financijama za 2024. godinu, 3. Izvješće Nadzornog odbora, 4. Izbori novog vodstva, 5. Plan rada i programa za 2025. godinu, 6. Prijam novih članova i kandidata za sljedeću godinu i 7. Razno.

Članovi Udruge u klupskim prostorijama

Predsjednik Stipo Bubreg prije svega zahvalio je svim članovima na prošlogodišnjem radu i sudjelovanju u organizaciji velikih priredaba. Posebno je na suradnji zahvalio Hrvatskoj samoupravi grada Mohača, voditeljima Čitaoničinih grupa – posebno Beati Janković, voditeljici dječje i omladinske plesne skupine koja broji 70-ak članova,

Predsjednik Stipo Bubreg i članovi Predsjedništva

od najmanjih do srednjoškolaca. Kako je uz ostalo naglasio, radosno je bilo vidjeti ih u popodnevnoj povorci Malih poklada. Oni su ponos Šokačke čitaonice koji će jednom biti nositelji kulturnog života šokačkih Hrvata. Njegove pohvalne riječi popraćene su velikim pljeskom nazočnih. Zahvalio je nadalje i mladom Orkestru „Glasovi“, koji prati plesne skupine Čitaonice, ali i sudjeluje na svim priredbama. Nadalje je zahvalio gradu Mohaču i gradonačelniku za svu pomoć koju dobivaju pri organiziranju velikih priredaba. Uz to je dodao da su svi programi bili uspješni, toliko da su neki već i prerasli zgradu Čitaonice. Ukratko je zatim nabrojio sve istaknutije godišnje priredbe kao što su uskrсни bal, natjecanje ribiča, pranje na Dunavu, grahijada, kamp za djecu (koji nisu uspjeli organizirati, ali su djecu skromno darivali), svinjokolja, natjecanje vinara, bal za Sv. Katu i božićni program s blagdanskim stolom i prigodnim kulturnim programom. Iz državne operativne potpore od milijun i pol forinti kupili su šator za priredbe koji su već rabili i na dunavskom pranju, platili troškove osiguranja, režije. Na natječaju „Csóri Sándor“ osvojili su potporu od 800 tisuća forinti za šokačku nošnju, kupnju izvornih

košulja, suknji, pregača i drugoga. U istom iznosu dobili su i potporu za priređivanje osam plesačnica koje su uspješno ostvarene. Dobili su i potporu od 3,8 milijuna forinti za 2024./2025. godinu za uređivanje gornjeg skladišta u potkrovlju, koje planiraju s ugradnjom prozora, klimatizacijom i podlogom. Ondje će na odgovarajući način smjestiti glazbala i narodnu nošnju. U planu je i jedan mali sanitarni čvor s tušem za članove plesnih skupina i orkestar. Dobili su i potporu u iznosu 2,5 milijuna forinti od državnog tajnika Miklósa Soltésza za izmjenu starog kazana za grijanje velike dvorane. Izvješće predsjednika o prošlogodišnjem radu bez rasprave, primjedbe i drugih prijedloga jednoglasno je prihvaćeno.

Uslijedilo je financijsko izvješće koje je u ime Predsjedništva podnijela blagajnica Ivette Kanizsa Bubreg. Prema njezinim riječima zaključena je uspješna financijska godina, pri čemu je navela prihode i rashode od umalo 32,5 milijuna forinti. Uz vlastite prihode od iznajmljivanja zgrade, članarine, prihoda od raznih nastupa, ulaznica, kotizacije te jednog postotka poreza prihode čine operativna potpora, potpore preko raznih natječaja i druge, a i ostatak novca iz 2023.

godine u iznosu od 14,5 milijuna forinti. Rashode pak čine razni troškovi održavanja zgrade, režija, usluga, nabave, obnove, osiguranja, reprezentacije i bankovni troškovi. Uz ukupne izdatke od 11,8 milijuna forinti ostatak novca iz 2024. godine planiran je u iznosu od 20,6 milijuna forinti, što uključuje i neke još nepotrošene potpore osvojene na natječajima. „Nema udruge u Mohaču koja stoji na tako čvrstim financijskim temeljima kao što je to Šokačka čitaonica“, zaključio je kratko zamjenik predsjednika i predsjedatelj Skupštine Krisztián Kapcsa komentirajući podneseno financijsko izvješće za 2024. godinu.

Nadzorni odbor utvrdio je da je sve u redu. Ostvarena je uspješna financijska godina prije svega zahvaljujući potporama na raznim natječajima za obnovu, uređivanje, uljepšavanje zgrade i za razne godišnje programe.

Nakon izvješća Nadzornog odbora uslijedio je izbor novoga vodstva. Prije izbora predsjednik Stipo Bubreg zahvalio je članovima vodstva, svim članovima na četverogodišnjem zalaganju i predanom radu. Budući da drugih prijedloga nije bilo, javnim glasanjem i jednoglasnom odlukom potvrđeno je staro-novo vodstvo Čitaonice na čelu s predsjednikom Stipom Bubregom. Za zamjenike predsjednika ponovno su izabrani Vjekoslav Filaković i Krisztián Kapcsa, za knjižničarku Beata Janković, za kulturu Damir Bubreg, a za zapisničarku Lili Egri. U Nadzorni odbor izabrani su Mirjana Tamási Bősz (predsjednica), Janja Timotić i Csanád Fülöp.

Nakon ponovnog izbora za predsjednika Stipo Bubreg predstavio je plan rada i programa za tekuću godinu. Kako je uz ostalo naglasio, i ove godine planiraju sve tradicionalne programe za koje će predati

natječaje. Budući da su „prerasli“ postojeće prostorije, planiraju izgraditi polukrov na terasi koju će popločiti. Među dugoročnim je planovima i osposobljavanje za zimsku uporabu otvorenjem velike dvorane s pokretnim vratima kako bi mogli proširiti prostor za veće priredbe. Na prijedlog predsjednika Bubrega Skupština je prihvatila da se godišnja članarina povisi s 2400 na 5000 forinti.

U skladu sa Statutom Udruge na kraju su za nove punopravne članove jednoglasno izabrani lani predloženi kandidati Mirko Filaković i László Lakatos. Za nove kandidate za sljedeću godinu predloženi su pak Anita Jandrók Erdélyi, Luka Szajcsán, Józsefné Matheisz, László Fic i udovica dugogodišnjeg člana pokojnog Istvána Szajcsána, Anikó, koja je izabrana u punopravno članstvo.

S. B.

UMJETNIČKA ŠKOLA IZ LABINA GOSTOVALA U BAJI

Osnovna umjetnička škola Ferenc Liszta iz Baje 28. ožujka ugostila je polaznike i nastavnike Umjetničke škole Matka Brajše Rašana iz prijateljskog grada Labina. U povodu Svjetskog dana klavira u Turističkom centru u Baji održan je zajednički koncert učenika i nastavnika dviju umjetničkih škola uz prekrasne klavirske skladbe. Zajedničkom koncertu i druženju nazočila je i predsjednica Hrvatske samouprave grada Baje Angela Šokac-Marković. Svjetski dan klavira obilježava se od 2015. godine 88. dan u godini (29. ožujka), upućujući tako na 88 tipki na klaviru.

S gostima iz Labina

U ime gradske samouprave goste iz Labina i sve sudionike pozdravila je predsjednica Odbora za kulturu, obrazovanje i mladež Gradskog vijeća Edit Tóth Ábrahám, koja je uz ostalo istaknula kako glazba prelazi granice. Ujedno je i pohvalila suradnju dvaju gradova na polju kulture.

Do gostovanja 35 učenika i nastavnika umjetničke škole iz Hrvatske došlo je u sklopu prijateljske suradnje gradova Labina i Baje odnosno Hrvatske samouprave grada Baje. Nije ovo bio prvi susret jer suradnja traje već gotovo osam godina, a započela je gostova-

njem na jednoj školskoj priredbi i sudjelovanjem na festivalu orkestrara u Labinu. Labinska škola također je već gostovala u Baji, ali ne samo s klaviristima nego i s drugim glazbenicima.

Dio nazočnih

Nakon uspješnog koncerta druženje je nastavljeno zajedničkom večerom i stručnim razgovorima, a sutradan su gosti iz Labina otputovali u Budimpeštu, gdje su posjetili Glazbenu akademiju i Spomen-muzej Liszta, a navečer i jedan koncert u Plači umjetnosti.

S. B.

Foto: Grad Baja (Facebook)

Jelen/Lét – svečana dodjela nagrada

Završen je osmi narodnosni festival Jelen/Lét u budimpeštanskom Narodnom kazalištu te su 6. travnja u dvorani Gobbi Hilda svečano dodijeljene plakete svim sudionicima te nagrade najboljima. Predstave šest narodnosnih kazališta ušle su u natjecateljski program festivala – među njima i predstava „Teror” Hrvatskog kazališta Pečuh u režiji Ivana Funka. Glumac u toj predstavi Armin Čatić dobio je posebnu nagradu za glumačko ostvarenje.

Armin Čatić

O nagradama je odlučivalo tročlano prosudbeno povjerenstvo u kojem su bili Marta Vajda, dobitnica nagrade Miklós Bánffy i izvršna tajnica Mađarskog kazališnog društva (Magyar Színházi Társaság), zatim Zoltán Ratóti, mađarski glumac i redatelj, dobitnik nagrada Kossuth i Mari Jászai te voditelj odjela na Akademiji za kazališnu i filmsku umjetnost, strateški direktor Narodnog kazališta, te András Pataki, nagrađivani mađarski redatelj, dramaturg, kulturni menadžer, scenograf i kostimograf, redatelj, bivši zamjenik državnog tajnika Ministarstva kulture i inovacija, također dobitnik nagrade Mari Jászai.

Nagrada za najboljeg glumca dodijeljena je Tiboru Kákonyiju iz Srpskog pozorišta u Mađarskoj, najboljom glumicom festivala proglašena je Szilvia Nyári za ulogu u koprodukciji kazališta Karaván i Kaposvári Csiky Gergely, nagrada za najbolju režiju pripala je Máriji Barna-Lipkovszki iz Srpskog pozorišta u Mađarskoj, posebna nagrada za glumačko ostvarenje pripala je glumici Ágnes Gubik iz slovačkog kazališta Vertigo te glumcu Jonasu Gundelachu iz kazališta Deutsche Bühne Ungarn. Posebnu nagradu za glumačko ostvarenje dobio je i Armin Čatić za svoju ulogu u predstavi „Teror”, koja je nastala u koprodukciji Hrvatskog kazališta Pečuh i HNK Osijek. Nagradu za najbolju koreografiju dobila je Barbara Bokrossy iz Amphitheaterra, za najbolju scenografiju Mónika Hatvani i József Szalai iz koprodukcije kazališta Karaván i Kaposvári Csiky Gergely, a iz iste koprodukcije nagrada za najbolje kostime pripala je Adél Urbancsek. Najboljim dramaturgom proglašena je Szilvia Nyári iz kazališta Karaván, a nagradu za najbolju glazbu dobio je Milan Rusz iz Srpskog pozorišta u Mađarskoj.

Kršul

BUDIMPEŠTA – U Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti 7. travnja 2025. veleposlanik Mladen Andrić i diplomatska savjetnica Marina Sikora primili su predstavnike VIII. smotre kazališnog susreta narodnosti „Jelen/Lét” („Prisutnost”) – ravnatelja Srpskog pozorišta u Mađarskoj i jednog od voditelja spomenute smotre Milana Rusa te umjetničkog tajnika Branimira Gyorgyeva.

TRENTAK ZA PJESMU

Bakterije

Mene jedu bakterije
Trune trune jedno meso
Bože zar ti nije žao?
Ja sam dijete. Bože! Dijete!

Neke noći neka vina
neko cvijeće ruke oči mračne oči
Sada: propast mesa bolest
bakterije
Ništa
Bože!

Vjerenice što će Tebi
meso koje sane
oči ko dva mrtva crna cvijeta
jedno dijete koje gori u propast?

Gasnu vatre snovi zvijezde
Vjerenice Tvoje moje vatre snovi zvijezde
Mrtve oči u noć postaju
Meso prska u neke atome
Vjerenice Tvoje moje meso

Svijetla, sakrij svoje crne svete oči
Slušaj: šum je zvuk je: dolazi
užas časa:
duboko u noći moja duša mre
I iz noći jedna Ruka dolazi
neosjetno k mojoj duši preko stvari.

Antun Branko Šimić

Slaven Vidaković režirao u zagrebačkoj Komediji

U zagrebačkoj Komediji 15. veljače svečano je održana premijera „Momačke večeri“ autora Vajka Szentea u režiji Slavena Vidakovića, ravnatelja Hrvatskog kazališta Pečuh.

Slaven Vidaković kao redatelj iz sebe ima brojne uspješne režije glazbenih predstava i komedija, a u jednoj od najuspješnijih mađarskih izvedbi „Momačke večeri“ i sam je igrao jednu od glavnih uloga. O zagrebačkoj izvedbi kaže: „Ovo je moderna farsa koja spaja klasične komične elemente s dilemama suvremenog čovjeka. Predstava govori o prijateljstvu, odgovornosti, odrastanju i o tome kako čak i najpažljivije isplanirani događaji mogu potpuno izmaći kontroli.“

Prevoditeljica je ovog kazališnog komada s mađarskog na hrvatski jezik Xenia Detoni, scenograf je Balász Horesnyi, kostimografiju potpisuje Mirjana Zagorec, suradnica za scenski pokret bila je Tihana Strmečki, lektor Damir Lončar, a asistentica za pokret Ivona Grubišić Pupiće. Uloge tumače: Ronald Žlabur, Matija Kačan, Igor Mešin, Tara Thaller, Nera Stipičević, Zlatko Ožbolt, Marija Jerneić, Damir Lončar, Ružica Maurus, Roko Sikavica, Neon Kovač Batir i Mak Molnar Koren.

Momačka večer odvija se u hotelu, u apartmanu za mladence, a radnja počinje dan prije obreda kad mladoženja i njegov najbolji prijatelj, budući kum, dolaze u hotel kako bi se još jednu noć zabavili prije polaganja bračnih zavjeta. No, kako to biva u komedijama, tad dolazi do mnogih zapleta ove nadasve duhovito napisane farse. Mladoženja izgubi sav novac predviđen za vjenčanje u kockarnici, naručena striptizeta

završi s krivom osobom, slavna manekenka pod utjecajem čarobnih čokoladica iznenada je spremna na sve, a doda li se tu još prisustvo pljačkaša hotelskog sefa, zavrzlama mama neće biti kraja.

Uspješnica koja je igrala na brojnim pozornicama u Mađarskoj (a izvedba u Budimpešti dostigla je rekordnih 200 izvođenja) sad je dostupna i hrvatskim gledateljima, čija je reakcija nakon premijere dobro obećanje da će se ova predstava i u Hrvatskoj još dugo igrati.

Kršul

PEČUH – Delegacija Hrvatskog katoličkog sveučilišta boravila je u Pečuhu od 18. do 20. ožujka. Tom su prigodom posjetili Pravni fakultet u Pečuhu. Gosti iz Zagreba – vršitelj dužnosti dekana Hrvatskog katoličkog sveučilišta dr. sc. Kristijan Turkalj i koordinator za međunarodne odnose dr. sc. Zoran Turza – održali su sastanak s dekanom Pravnog fakulteta u Pečuhu dr. sc. Adriánom Fábíanom i prodekanom za opće poslove i međunarodnu suradnju dr. sc. Ágostonom Mohayjem. Tijekom sastanka razgovaralo se o mogućnostima suradnje dvaju pravnih fakulteta s posebnim naglaskom na međunarodne programe razmjene. Drugoga dana, 20. ožujka, gosti iz Zagreba posjetili su Katedru za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu. Primio ih je predstojnik dr. sc. Stjepan Blažetin, koji ih je upoznao s radom katedre i Hrvatima u Mađarskoj. Razgovaralo se i o mogućoj suradnji.

Dan hrvatskog tiska, izložba u povodu 20. obljetnice Hrvatskog glasnika

44. DRŽAVNI PLESNI SUSRET

„Da čujemo riječ!“ bio je moto prve plesačnice 44. Državnog plesnog susreta u budimpeštanskom Fonóu. Svirku je započeo sastav ViGaD iz Senandrije, a zatim su se pridružila dva tamburaška orkestra iz Mohača – „Planina“ i „Radost“. Umjetnički voditelj KUD-a „Tanac“ József Szávai poučavao je hrvatske i srpske tradicijske plesove.

Državni plesni susret, kao i sajam rukotvorina, nalazi se i na UNESCO-ovu popisu te se vodi kao hungarikum. To je koncert žive narodne umjetnosti. Glavni je organizator Udruga plesne kuće (Táncház Egyesület), u kojoj su se udružili brojni stručnjaci. Ovogodišnje 44. izdanje održano je od 4. do 6. travnja. Glavno mjesto održavanja i ove je godine bio budimpeštanski sportski stadion László Papp, ali je 4. travnja otvorenje počelo plesačnicom u Fonóu, gdje su se

kestar „Szászcsávás“ i Orkestar „Magyarpalatka“.

Orkestar „Planina“ utemeljen je 2021. godine u Mohaču, a njegov repertoar uglavnom uključuje južnoslavensku, ali i mađarsku glazbu. Članovi su sasta-

Orkestar „Planina“

va Miklós Kovácsécs (prim), Levente Magyar (prim), István Szajcsán (prim), Baye Bence Kovácsécs (bas), Balázs Kiss (usna harmonika), Márk Turcsányi (tambura, bas) i Márton Horváth (tambura, viola).

Orkestar „Radost“

slušatelje vodi na uzbudljivo putovanje kroz cijeli Balkan – od autentične mohačke, šokačke tamburaške glazbe, preko zvukova Bosne do makedonske svadbene glazbe. Sastav osnovan 2022. zaslužio je priznat, a članovi su mu

Gréta Gubik (prim, bas, vokal), Radován Sztepanov (prim), Ádám Halmai (usna harmonika, vokal), Milán Stivics-Nagy (harmonika), Vince Bárdos (tambura, viola), Lukács Szajcsán (bas).

Sastav ViGaD osnovala su tri mlada folk glazbenika. Ime sastava označava početna slova njihovih imena: Vince, Gáspár i Dániel. Trio sad ima i dva dodatna člana, a njihov glavni instrument, tambura, oživljava čitav arsenal posebnih balkanskih melodija. U svojoj izvedbi kombiniraju narodnu glazbu s formalnošću karakterističnom za klasičnu glazbu. Ova mlada skupina nastupa u najprestižnijim koncertnim dvoranama u Mađarskoj i na velikim europskim festivalima, a prati i pečuški KUD „Tanac“.

Kršul

Foto: László Kovács

Sastav ViGaD

ljubitelji plesa iz raznih krajeva mogli upoznati i zabaviti.

Fokus večeri bio je na tradicijskim orkestrima i izvornim skupinama s druge strane granice. Između ostalih predstavili su se Or-

Proljeće u Tárnoku

Na Blagovijest, 25. ožujka, u Tárnoku su se okupili zborovi kako bi obilježili dolazak proljeća i rađanje novog života. Jedinstven je običaj slovačke zajednice u Tárnoku Krvatačka – blagdan cvjetanja badema te obnavljanja krvi i osvježenja. Obilježava se upravo na Blagovijest.

Posjeti vinskim podrumima organizirali su se tjedan dana prije Krvačke, kad su susjedi i prijatelji imali priliku razmijeniti mišljenja i međusobno kušati vino. Razdoblje posjećivanja podruma trajalo je od završetka vrenja vina do blagdana svetog Josipa, 19. ožujka, odnosno dok se „motika nije pokrenula“.

U Tárnoku djeluje Slovačka samouprava koja je 2000. godine obnovila ovaj jedinstveni običaj te ga obogatila folklornim programom u duhu korizme. Već četvrtu godinu zaredom organizira se i edukativna šetnja selom.

Pjevački zbor „Jorgovani“

Među brojnim sudionicima i izvođačima programa bio je i Pjevački zbor „Jorgovani“ iz Erčina. Iako je dan bio pomalo prohladan, to nije omelo sudionike u druženju. Mogli su se ugrijati toplim čajem i kuhanim vinom te okrijepiti kruhom sa svinjskom mašću i ukusnim kolačima.

Branka Pavić Blažetin

U Šeljinu održana Treća zimska škola za nastavnike hrvatskoga jezika

Od 17. do 20. ožujka 2025. u Šeljinu u Mađarskoj održana je Treća zimska škola hrvatskoga jezika i kulture za nastavnike hrvatskoga jezika iz Mađarske. Ova Zimska škola svojevrsna je dopuna Ljetne škole hrvatske kulture i jezika za nastavnike hrvatskoga jezika iz dijaspor, koja se od 2018. godine svakoga ljeta održava na otoku Krku. Obje je škole osmislila i vodi prof. dr. sc. Sanja Vulić. Budući da su među polaznicima Ljetne škole najbrojniji uvijek bili nastavnici hrvatskoga jezika iz Mađarske, Zimska se škola održava u Mađarskoj. Zahvaljujući izvrsnoj suradnji s Robertom Rontom, ravnateljem Osnovne škole Géze Kissa u Šeljinu, Zimska se škola održava u tom mjestu. Budući da je u zimskom razdoblju zbog različitih obveza koje nastavnici imaju teško okupiti ih na nekoliko dana od jutra do večeri u kontinuitetu (kao na Ljetnoj školi), Zimska škola održava se samo u poslijepodnevnom satima. Takav raspored omogućuje to da nastavnici obavljaju svoj posao u jutarnjim satima, a poslijepodne prate nastavu na Zimskoj školi. Polaznici Zimske škole ponajprije su nastavnici hrvatskoga jezika iz Šeljina i drugih škola koje nisu jako udaljene od Šeljina, a u kojima se poučava hrvatski jezik.

Otvaranju Zimske škole nazočio je i generalni konzul Drago Horvat

Ove su godine organizatori Zimske škole prvi put bili isključivo iz Šeljina: Osnovna škola Géze Kissa i Hrvatska samouprava Šeljina, ali u suradnji s projektom „Suradnja s hrvatskim autohtonim zajednicama u dijaspori” koji vodi profesorica Sanja Vulić, koja je i dalje voditeljica Zimske škole.

Dio sudionika škole

Kao i prethodnih godina, i ove su godine otvaranju Zimske škole nazočili generalni konzul Republike Hrvatske Drago Horvat, koji je održao lijep pozdravni govor, zatim predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gudan, ravnateljica Hrvatskoga vrtića, osnovne škole gimnazije i učeničkoga doma „Miroslav Krleža” Janja Živković Mandić te novinarka Renata Balatinac.

Program ovogodišnje Zimske škole pratilo je 20 nastavnika hrvatskoga jezika iz škola u Pečuhu, Šeljinu, Starinu, Lukovišću i Martincima. Glavna tema ovogodišnje Zimske škole bila je jezična kultura i nekultura. Predavanja i interaktivnu nastavu držale su prof. dr. sc. Sanja Vulić i asistentica dr. sc. Lidija Bogović. U okviru predavanja „Kulturno o jezičnoj nekulturi” bilo je riječi o slengu u hrvatskom jeziku. Ostala nastava na Zimskoj školi bila je usredotočena na primjere obogaćivanja književnoga jezika. Razmatrani su primjeri iz hrvatskih rječnika iz druge polovice 19. stoljeća te iz djela književnika Tončija Petrasova Marovića iz druge polovice 20. stoljeća.

Predavanje prof. dr. sc. Sanje Vulić

Kao i svake godine, jedan dan Zimske škole bio je rezerviran za studentski izlet – ove godine u Tihany na Balatonu.

Zahvaljujući aktivnomu sudjelovanju polaznika Zimska se škola održala u kreativnom ozračju te su i predavačice i polaznici međusobno izmjenjivali vlastita iskustva povezana s temama razmatranim na Zimskoj školi.

Božena Radić

Modul Hrvatskog jezika i književnosti Učiteljskog studija boravio u Austriji, Mađarskoj i Slovačkoj (Gradišće)

U sklopu projekta mobilnosti Sveučilišta u Zadru pod nazivom „Hrvatska kultura izvan matične domovine“ studenti 4. godine Učiteljskog studija Modula hrvatskog jezika i književnosti s prof. dr. sc. Robertom Bacaljom, prof. dr. sc. Katarinom Ivon i prof. dr. sc. Mirom Klarin boravili su od 16. do 21. ožujka 2025. u Željeznu/Eisenstadtu u Gradišću. Na pedagoškoj visokoj školi izvedena je nastava iz kolegija Hrvatska književnost u dijaspori, koji vodi profesorica Katarina Ivon. Na putu prema Gradišću posjetili su mali gradić Rust koji leži na Nežiderskom jezeru. Radni tjedan počeo je susretom s profesorima na pedagoškoj školi (Pädagogische Hochschule Burgenland), a nastavio se sljedećim aktivnostima.

Studenti zadarske Učiteljske škole

U Koljnofu

Nikola Benčić, povjesničar književnosti gradišćanskih Hrvata, održao je zanimljivo predavanje na temu Fran Kurelac među zapadnougarskim Hrvatima i gradišćanskohrvatske veze s matičnom domovinom. U popodnevним satima studenti i nastavnici posjetili su Devinsko Novo Selo. Razgledali su Muzej kulture Hrvata u Slovačkoj (u Devinskom Novom Selu), a ostatak dana proveli u predivnoj Bratislavi.

PRVI DAN

Prvoga dana prof. dr. sc. Katarina Ivon održala je predavanje o književnosti autohtonih nacionalnih manjina (Austrija, Mađarska, Srbija, Italija, Rumunjska, Slovačka) te o kulturi i književnosti gradišćanskih Hrvata. Studenti i profesori posjetili su Osnovnu školu Mihovila Nakovića u Koljnofu, gdje su studentice Magdalena Bukal i Marija Magdalena Dragojević održale radionicu na temu „Poruke Šume Striborove“. Susreli su se sa studentima i nastavnicima Pedagoškog fakulteta „Benedek Elek“ u Šopronu, gdje su studentice Lucija Radetić, Ana Šimunović i Lea Bilić predstavile Sveučilište u Zadru. Predavanje je održao i prof. dr. sc. Robert Bacalja: „Olive tree and Olives tree in the anthologies of Croatian poetry“.

DRUGI DAN

Nakon jutarnjih predavanja slijedio je odlazak u Beč. Posjetili su Muzej Albertina i Muzej povijesti umjetnosti (Kunsthistorisches Museum Wien).

TREĆI DAN

Trećega dana gosti su posjetili Hrvatski kulturni i dokumentarni centar (domaćini Martin Ivančić i Petra Prener). Nakon jutarnjih predavanja prof. dr. sc. Mira Klarin održala je zanimljivu radionicu na temu „Privrženost kroz životni vijek“. U poslijepodnevним satima predavanje je održala i dr. sc. Zorka Kinda-Berlaković na temu gradišćanskohrvatskog jezika. Održan je i književni susret na kojemu su sudjelovali suvremeni gradišćanskohrvatski pjesnici Jurica Čenar i Peter Tyran te Robert Bacalja. Moderatorica je bila Zorka Kinda-Berlaković.

ČETVRTI DAN

U okviru jutarnjih predavanja akademik

S akademikom Nikolom Benčićem

PETI DAN

Posljednjeg su dana studentice Lucija Radetić, Ana Šimunović i Lea Bilić predstavile Sveučilište u Zadru i Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja studentima i profesorima pedagoške škole (Pädagogische Hochschule Burgenland). Puni dojmovi i novih poznanstava navečer su se vratili u Zadar.

Izvor: Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru (Facebook)

Mala stranica

MAJČIN DAN

U Mađarskoj je prva nedjelja i u Hrvatskoj druga nedjelja u svibnju posvećena majkama. Majčin dan poseban je dan u godini kojim se slavi majčinstvo i izražava ljubav i poštovanje prema majkama te se odaje počast ulozi majke u društvu. Taj dan prilika je da razmislimo o svojim majkama te da im odamo zahvalu za ljubav i sve što su učinile za nas. Tradicija obilježavanja Majčina dana datira iz drevne Grčke. Moderni oblik proslave Majčina dana započeo je u SAD-u, a prvi je put proslavljen 1908. godine. Te je godine mirovna aktivistkinja Anna Jarvis organizirala memorijal u spomen na svoju pokojnu majku, koja je bila organizatorica klubova za majke gdje je poučavala o tome kako se brinuti o djeci. Ti klubovi poslije su postali ujedinjujuća snaga u dijelu zemlje koja je bila podijeljena zbog građanskog rata. Na Majčin dan odvojite trenutak da pokažete zahvalnost za sve nevjerovatne stvari koje majka čini za vas. Od brige o vama kad ste bolesni do toga da su najveća podrška kroz život – majke su uvijek uz vas.

ČEMU SLUŽI MAMA?

Čemu služi mama?

Kao prvo:
da napiše zamolbu rodi,
pa da se „klinac“ tati i mami
na radost rodi.

A zatim
da mama – bude mama:
da ga kupa,
hrani finim papicama,
opskrbljuje pelenama.

Pusom ga budi: Zečiču!
Već treba da smo u vrtiću!
„Zečič“ se baš ne trudi
i premda noge ima,
mama ga tegli na leđima.

Još mu i topli šal isplete,
kuha mu špagete...
Pa zato mama i
ima dijete.

Mama, eto, služi za sve i svašta.
A najviše da nestašku svome
stalno nešto opršta.

Vera Zemunić

IZ ŽIVOTA NAŠIH ŠKOLA

Narodnosti su blago Zalske županije

Učenici Osnovne škole „Nikola Zrinski“ iz Kerestura već su više puta sudjelovali na Natjecanju „Hungarikum“, koje organizira Pučko otvoreno učilište Lakitelek – Mađarski parlament i Odbor za hungarikum, radi predstavljanja i promoviranja mađarskih nacionalnih vrijednosti Karpatskom bazenu. Ove je godine 9. travnja Kerestur bio domaćin Županijskog natjecanja pod naslovom „Traženje blaga Zalske županije“. Sudionike iz deset zalskih ustanova pozdravili su dopredsjednik Skupštine Zalske županije Imre Pácsanyi i parlamentarni zastupnik Péter Cseresnyés, koji su sudionicima natjecanja naglasili da u svojem zavičaju imaju mnoštvo „blaga“ koje treba prvo uočiti, a zatim i čuvati.

Keresturska ekipa

Županijsko natjecanje svake godine priređuju Skupština Zalske županije i Odbor vrijednosti Zalske županije, a ovaj se put u organizaciju uključila i Hrvatska samouprava Zalske županije. Naime, tema je bila narodnosti u županiji, njihova kultura i tradicije. Sudionici natjecanja mogli su se upoznati s narodnom nošnjom pomurskih Hrvata, pomurskim narodnim plesovima, materijalnom kulturom i prirodnim resursima pomorskoga kraja te plesom njemačke narodnosti. U Zalskoj županiji na natjecanju je sudjelovalo ukupno 46 osnovnih i srednjih škola, od kojih je do županijske razine dostiglo deset osnovnih i srednjih škola. Među njima bile su i hrvatske pomorske škole iz Boršfe, Kerestura i Serdahela. Sudionici natjecanja na postajama su trebali ispuniti razne zadatke – u osnovnoj školi s ravnateljicom Beatom Herman izraditi pomorske pisanice, u sportskoj dvorani s učiteljicom Henrietom Novak učili su ples sa „škrlakom“, u Zavičajnoj i spomen-kući keresturskih Hrvata trebali su se obući u narodnu nošnju, u domu kulture složiti slagalicu o prirodnom krajoliku i prepoznati životinje koje žive uz Muru. Učenice keresturske škole Regina Deák, Maja Vargovics, Mira Vargovics i Enikő Sánta (koje je pripremila Kitti Somogyi) uspjele su među deset ekipa osvojiti treće mjesto.

Prvi put utemeljena Hrvatska samouprava u Jegerseku

Na posljednjim narodnosnim lokalnim izborima u Jegerseku prvi je put utemeljena hrvatska narodnosna samouprava. Hrvatska samouprava Jegerseka počela je s radom s predsjednicom dr. Enikő Kovač, dopredsjednikom Josipom Mihovićem i vijećnicom Evom Szekér. Zajedničkom odlukom vijećnika samouprava je među svoje planove uvrstila izvješćivanje javnosti o postojanju hrvatske zajednice u gradu, obogaćivanje gradskih programa s hrvatskim sadržajima, povezivanje s drugim hrvatskim samoupravama i udrugama u županiji i šire te jačanje veza s Republikom Hrvatskom na raznim poljima.

Posljednji narodnosni izbori omogućili su da se u Zalskoj županiji poveća broj hrvatskih narodnosnih samouprava – jedna je od novoutemeljenih hrvatskih samouprava Hrvatska samouprava Jegerseka. Otprije se znalo da u sjedištu županije živi manji broj pripadnika hrvatske narodnosti. Uglavnom su to žitelji koji su se 80-ih godina preselili u grad iz hrvatskih pomorskih naselja zbog radnog mjesta. Tad su se pokušali okupiti, čak su se održavali tečajevi hrvatskog jezika, ali nisu se organizirali u udrugu i postupno im je oslabjela veza s hrvatskom zajednicom. Oni koji su bolje surađivali s rodnom grudom zadržali su hrvatsku nacionalnu samosvijest, ali mlađe generacije nisu. Na prethodnim lokalnim narodnosnim izborima već je bilo vidljivo da ima šanse za utemeljenjem hrvatske samouprave, ali nitko nije uzeo truda da počne s organizacijom. Budući da se na posljednjem popisu stanovništva u Jegerseku čak 49 žitelja izjasnilo pripadnicima hrvatske narodnosti i da nije bilo zakonskih prepreka da se raspisu narodnosni izbori i za Hrvate, pravnica i ekonomistica dr. Enikő Kovač, bivša učenica Hrvatske gimnazije u Budimpešti rodom iz Kerestura, dala si je truda i organizirala hrvatsku zajednicu grada u cilju utemeljenja hrvatske samouprave.

„Kao Hrvatici iz Pomurja oduvijek mi je bila važna hrvatska kultura i jezik. Nije slučajno da sam se onomad odlučila za hrvatsku gimnaziju. Posao i obitelj vežu me uz Jegersek, ali ne želim se odreći svojih korijena. Kad sam doznala koliko je Hrvata u Jegerseku, mislila sam da bi bilo dobro i ovdje utemeljiti hrvatsku samoupravu. Vidjela sam da je u mjestima gdje djeluju hrvatske samouprave mnogo više hrvatskih događanja, brinu se o jeziku, kulturi i povezivanju s Hrvatskom. Tako smo potražili jedni druge u gradu, kontakte smo pronašli i počeli s organizacijom. Svima nama to je novo, bez obzira na to što nam je poznato kako funkcioniraju narodnosne samouprave, ali pokušat ćemo i mi raditi na tome da jačamo hrvatsku zajednicu u Mađarskoj“, ispričala je početničke korake predsjednica Kovač.

Vijećnici Hrvatske samouprave Jegerseka: dr. Enikő Kovač, Josip Mihović i Eva Szekér

Hrvatska samouprava Jegerseka već je više puta zasjedala te je donijela odluku o planovima. Jedan je od prvih zadataka potražiti i druge žitelje u gradu koji su hrvatskog podrijetla kako bi se i oni uključili u aktivnosti. Osim toga smatraju važnim i promoviranje samouprave na raznim platformama, da uđe u javnost postojanje organizacije, odnosno postojanje hrvatske zajednice u gradu. Predsjednica se već sastala s vodstvom grada i ponudila pomoć u proširivanju kontakata s Hrvatskom radi ostvarivanja raznih projekata, razvoja turizma, razmjenjivanja kulturnih skupina. Grad je ponudio prostorije za hrvatsku samoupravu u zgradi lokalne televizije, gdje se sada nalazi sjedište samouprave (Zalaegerszeg, Kossuth ulica, 47–51). Prvo što vijećnici smatraju važnim učenje je hrvatskog jezika. Zasad se samouprava uključila u mrežni tečaj hrvatskog jezika koji organizira Hrvatska samouprava Zalske županije, ali ubuduće, ako bude potrebe, pokrenut će tečaj i u gradu. Osim toga samouprava je utemeljila „Stipendiju za hrvatski identitet“. Ona bi se dodjeljivala svake godine učeniku koji pohađa jednu od triju hrvatskih škola (Boršfa, Kerestur, Serdahel). Također, ako se netko od osmaša odluči za dvojezičnu hrvatsku gimnaziju, na početku školske godine također će mu se dodijeliti jednokratna stipendija s istim iznosom. Vijećnici bi željeli surađivati i s hrvatskim školama, a i s udrugama.

„Ono što nam je zajedničko naša je povijest, velikaška obitelj Zrinski i danas nas povezuje. Za suradnju prvo bismo iskoristili tu poveznicu. Već nas je potražila Grupa Zrinski iz Pečuha da pomožemo oko organiziranja izložbe na temu Zrinskih. U tom projektu sudjelovat će Baranjska županija, Hrvatska samouprava Baranjske županije, Hrvatska samouprava Pečuha i Kerestura, Savez Rákóczi i naša samouprava. Također, uz Zrinske se veže program koji planiramo u Jegerseku jer ne smijemo zaboraviti da je Nikola Zrinski bio župan i naše županije. Nije slučajno da u gradu ima i gimnazija koja je nazvana po njemu. Planiramo i tu ustanovu uključiti u program“, govori o planovima predsjednica dr. Enikő Kovač. Bilo je riječi i o organiziranju Dana hrvatske kulture te o predstavljanju matične domovine. Novoutemeljena samouprava odlučila se učlaniti u Forum hrvatskih samouprava Zalske županije kojim koordinira Hrvatska samouprava Zalske županije. Time želi doprinijeti suradnji s ostalim hrvatskim samoupravama u županiji. Inače, Zaklada za razvoj poduzetništva već je zatražila stručnu pomoć od samouprave kako bi bila pridruženi partner u jednom projektu. Vijećnici razmišljaju i o održavanju Dana hrvatske kulture. Naravno, u svemu tome potrebna im je pomoć, u većini u ljudskim resursima, a možda i financijska. Naime, na mnogim natječajima još nemaju pravo kandidirati se. Samouprava je donijela odluku i o tome da će pomagati objavljivanje novog putopisa dopredsjednika Josipa Mihovića, umirovljenog novinara. Knjiga sadržava tekstove na hrvatskom i mađarskom jeziku i većinom opisuje krajeve matične domovine Hrvatske. Grad Jegersek još 2006. godine potpisao je sporazum o suradnji s Gradom Varaždinom u cilju gospodarske i obrazovne suradnje. U posljednje vrijeme suradnja stagnira, pa će Hrvatska samouprava Jegerseka potaknuti to da se suradnja obnovi i da se pronađu zajedničke točke u korist obaju partnera i u korist hrvatske zajednice grada.

Beta

Pisanice u Podravini

Šaranje odnosno pisanje pisanica danas je prava moda. No malo je onih koji znaju kako su se pisanice tradicionalno ukrašavale – čime se to radilo, kako se dobivala boja i koji su se uzorci stavljali na ljusku jajeta. Jedna od podravske Hrvatica koja je uvijek spremna pokazati tradiciju šaranja križevačkih pisanica Križevčanka je Ruža Hum. Ona zna šarati i crne križevačke pisanice. A čime bolje obradovati djecu i drage osobe nego pisanicom oslikanom vlastitom rukom?

Šaranje pisanica u Dombolu

I ove godine u organizaciji križevačke hrvatske i mjesne samouprave 12. travnja u, kako ga Križevčani zovu, „Prelu Doma kulture“ održana je radionica Šaranje pisanica. Četverosatna radionica protekla je u veselju i ugodnom druženju. Svaki posjetitelj bio je srdačno dočekan i ispraćen, a ako je sa sobom donio tri-četiri kuhana jaja, sve ostalo dobio je od organizatora. Najvještiji su se vratili kući s najljepše ukrašenim pisanicama. Na pisanje u Križevce došli su glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, kirurg podrijetlom iz Križevaca Attila Vástyán, bilježnica Gabrijela Skrajčić i mnogi drugi.

Ovako nam je prije nekoliko godina o križevačkim pisanicama govorila Križevčanka Ruža Hum: „Ono lepo bilo, crnu boju smo dobili od guboča (s hrasta), ono bi skuvali, od onog bi bila crna jajaca. ‘Kisića’ se pravi od pločice bakra, treba odrezati i na iglu treba namotati, onda na šibicu svezati te močiti u otopljeni ‘vojsak’ i najljepše se može pisati ako je mlaćno jajce... To je ‘gusto pismo’, jedan najstareji motiv, pa klinčok, ne znam što je poruka! ‘Piknje’ to je plodnost, a to mrt je sunce, od tog mi ništa nisu kazale stare žene, one su sam majale, nisu one znale to. Kad koliko

se pisalo, koliko su nanele kokoši, trebalo šparati i za svećenje trebalo kupiti, al zato svatko dobi i krsna djeca i prijatelji, svakom je stigla pisanica. Koje su bile baš jako lepe, one su čuvali i one koje su posvetili, što za djecu bilo kad se polupala, jedva smo čekali, bome smo pojeli.”

Dan prije u Hrvatskom kulturno-sportskom centru „Josip Gujaš Džuretin“ u sklopu serije priredaba Dani otvorenih vrata također je održano šaranje jaja i uskrasna radionica s Ružom Hum te s odgajateljicom Reginom Várnai i dadiljom Mirjanom Fenyvesi (djelatnicama martinačkog hrvatskog narodnog vrtića). Sve što je bilo potrebno bila je

Ruža Hum

dobra volja, kreativnost i nekoliko kuhanih jaja za šaranje, a sve ostalo osigurali su organizatori.

Pisanice su se šarale i u Starinu, Novom Selu, Dombolu – diljem Podravine gdje žive naši Hrvati. Hrvatska samouprava Novog Sela i Mjesna samouprava Novog Sela 10. travnja organizirale su u mjesnom Domu kulture radionicu šaranja pisanica koju je vodila Ruža Hum. Također su 20. travnja priredili i Uskrasni bal na kojem su svirali glazbenici iz Starina – „Alibi Band“. Hrvatska samouprava Dombola 16. travnja organizirala je radionicu šaranja pisanica koju je vodila Ruža Hum. Pisala je Ruža pisanice i u šeljinskoj osnovnoj školi s učenicima 1. razreda.

Mjesna samouprava Starina u dva je navrata, 8. i 15. travnja, organizirala u mjesnom Domu kulture radionicu šaranja pisanica za najmlađe mještane.

Branka Pavić Blažetin

KUKINJ – Kako donosi Hrvatski kulturno-sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“, 5. travnja odigrana je prijateljska nogometna utakmica između martinačkih veterana NK Zrinski – Veterani i veterana iz Kukinja. Ovo prijateljsko nogometno druženje traje već desetak godina. Početni udarac izveo je gost dana, generalni konzul Drago Horvat, a kako doznaje Hrvatski glasnik, Martinčani su pobijedili s rezultatom 8 : 2. Lijepo vrijeme pogodovalo je druženju koje je završilo zajedničkom večerom.

Gergely Karácsony primio predsjednike narodnosnih glavnogradskih samouprava

Veličina Budimpešte u njezinoj je raznolikosti, a njezina raznolikost leži u velikom dijelu u bogatim narodnim tradicijama koje danas predstavljaju ponajprije glavnogradske narodnosne samouprave. U četvrtak 3. travnja glavnogradske gradonačelnik Gergely Karácsony održao je sastanak s čelnicima tih tijela, a među njima je bio i predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić. Među ostalim dogovoreno je da će se u skladu s prethodnom odlukom Generalne skupštine glavnog grada (Fővárosi Közgyűlés) ovog ljeta na donjem nasipu u Pešti organizirati Dan narodnosti.

Kršul

POZIV

12. Revija tradicijske odjeće i izborna najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan RH

Udruga za očuvanje i promicanje hrvatske tradicijske kulture u Bosni i Hercegovini Stećak i Hrvatska matica iseljenika u suradnji s Gradom Tomislavgradom, KIC-om Tomislavgrad i Biogradom na Moru organiziraju dvanaestu Reviju tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske, koja se održava od 30. lipnja do 6. srpnja 2025. u Tomislavgradu, BiH. Kako se prijaviti za natjecanje? Potrebno je ispuniti priloženi prijavni listić i najkasnije 9. lipnja 2025. godine poslati ga na e-adresu stecakudruga@gmail.com uz kopiju na anita.bracic@matis.hr.

Više na <https://matis.hr/programi/poziv-12-revija-tradicijske-odjece-i-izbor-najljepse-hrvatice-u-narodnoj-nosnji-izvan-rh/>.

HRVATSKA DRŽAVNA SAMOUPRAVA
i
NEPROFITNO DRUŠTVO ZA KULTURNU,
INFORMATIVNU I IZDAVAČKU DJELATNOST „CROATICA“

imaju čast pozvati Vas na

DAN HRVATSKOGA TISKA i OBILJEŽAVANJE 25. OBLJETNICE CROATICE

koji će se održati 8. svibnja 2025. u sjedištu Neprofitnog društva za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ u Budimpešti (1093 Budimpešta, ul. Lónyay 18/b)

11:00 Svečano otvorenje

Promidžbeni film „25 godina u službi hrvatske riječi“

PREDAVANJA

Timea Šakan-Škrln: Croatia danas

Branka Pavić Blažetin: Promocija obljetničkog izdanja „25 godina Croatice“

Mirko Čurić: Suradnja Croatice s institucijama u Hrvatskoj

Kulturni program – TS Stoboš

12:30 Otvorenje izložbe izdanja Croatice

13:00 Domjenak

Srdačno vas očekujemo!

NKUL-KP-1-2025/2-000279

Hrvatska izvorna grupa nastupila na Susretu narodne glazbe

Na poziv Centra za kulturu Csili iz XX. okruga (Pesterzsébet) Hrvatska izvorna grupa sudjelovala je 5. travnja 2025. na Susretu narodne glazbe. Izvorna skupina, koja kontinuirano i aktivno njeguje hrvatske tradicijske plesove, pod vodstvom Eve Išpanović ovaj je put izvela splet gradišćanskih pjesama i igara u gradišćanskim nošnjama. Za koreografiju je zaslužna Andrea Balint.

Kršul